ми України та ідеями соціального розвитку в контексті всеохоплюючої глобалізації.

Ю. В. Сваволя
аспірантка ІСЕМВ НАНУ, м. Київ

СТВОРЕННЯ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ В РАМКАХ ЄЕП

У контексті євроінтеграційної стратегії Україна зацікавлена у всебічному розвитку багатостороннього економічного співробітництва з країнами СНД. Позитивну роль у цьому може відіграти реалізація Угоди про формування Єдиного економічного простору (ЄЕП), підписаної 19 вересня 2003 року у Ялті Президентами Республіки Білорусь, Казахстан, Російської Федерації і України та ратифікованої у квітні 2004 року.

Таким чином, розпочався процес формування регіонального інтеграційного угрупування, що має на меті посилення інтеграційних процесів і створення умов для стабільного та ефективного розвитку економік країн-учасниць ЄЕП, підвищення життєвого рівня населення, інтенсифікації торгівлі, інвестицій, руху капіталу, послуг та робочої сили на основі загальновизнаних норм і принципів міжнародного права, досвіду і законодавства Євросоюзу.

Положеннями Угоди та Концепції про створення ЄЕП, серед іншого, передбачається формування зони вільної торгівлі між чотирма країнами-членами ЄЕП.

Створення повноцінної, ефективно працюючої зони вільної торгівлі без вилучень та обмежень — саме це, враховуючи євроінтеграційні прагнення України та стан справ щодо набуття Україною членства у СОТ, відповідає національним інтересам України та є прийнятним рівнем співпраці.

Утворення зони вільної торгівлі (ЗВТ) між чотирма країнами-учасницями ЄЕП є першочерговим та базовим етапом формування Єдиного економічного простору для України. Основними чинниками зони вільної торгівлі мають бути скасування обмежень у сфері тарифного та нетарифного регулювання, встановлення єдиних принципів стягнення непрямих податків, єдині правила конкуренції, незастосування антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних захисних заходів, вилучень з режиму вільної торгівлі.

Створення ЗВТ в рамках ЄЕП матиме позитивні соціально-економічні наслідки для України. Розрахунки уряду на основі статистичних даних 2001—2003 років свідчать про те, що в результаті скасування експортного мита на російські товари Украї-

на отримуватиме щорічний виграш у розмірі 460 млн дол. США, за рахунок збільшення експорту товарів з України, на які сьогодні застосовуються спеціальні захисні заходи, — 250 млн дол. США, за рахунок збільшення взаємного товарообігу при відмові від вилучень з режиму вільної торгівлі — 180 млн дол. США, за рахунок зниження ціни російських газу та нафти при скасуванні експортного ПДВ на ці товари — 360 млн дол. США.

Таким чином, прямий економічний виграш становитиме більше 1 млрд дол. США на рік. Позитивні наслідки очікуються майже в усіх секторах економіки України. Зокрема у хімічній, машинобудівній, авіаційній галузях, гірничо-металургійному комплексі. Створення зони вільної торгівлі відкриває нові можливості співробітництва в енергетичній сфері, сприятиме інтенсифікації співробітництва в агропромисловій галузі, розвитку транспортної сфери, передусім міжнародних транспортних коридорів, що пролягають територіями країн ЄЕП.

Враховуючи високі темпи співробітництва України з країнами ЄЕП та експорт з України переважно продукції з високим ступенем переробки, внаслідок ліквідації бар'єрів у торгівлі з країнами ЄЕП Україна матиме суттєві конкуренті переваги і отримає можливість посісти місце активного постачальника на відповідні ринки продукції з високим рівнем переробки, що сприятиме структурній перебудові економіки України та збільшенню частки високотехнологічної складової.

Таким чином, створенням зони вільної торгівлі сприятиме активізації регіонального економічного співробітництва на теренах СНД і зокрема між Україною та країнами-учасницями ЄЕП.

Наміри України брати участь у формуванні ЄЕП у межах і формах, що не суперечать її курсу на європейську інтеграцію, знайшли розуміння та підтримку з боку Євросоюзу. Зокрема, в рамках минулорічного саміту Україна-ЄС у м. Ялті (жовтень 2003 року) лідери ЄС закликали Україну обмежити її участь в ЄЕП створенням зони вільної торгівлі на основі норм СОТ. А у заяві Євросоюзу від 16 вересня 2003 року стисло й чітко окреслено можливі наслідки для України її участі в ЄЕП, зокрема підкреслювалось, що участь України лише у зоні вільної торгівлі, утвореній чотирма державами, не створить особливих труднощів для України як у питанні приєднання до СОТ, так і в питанні поглиблення двосторонніх торгових відносин з Євросоюзом. У разі ж участі України в митному, економічному і/або валютному союзі в рамках ЄЕП, у переговорному процесі України як із СОТ, так і з Євросоюзом можуть виникнути складнощі, що призведуть до

блокування її шляху до членства у СОТ, унеможливлять створення зони вільної торгівлі ЄС-Україна, що назавжди перекриє вільний доступ українських товарів до величезного єврорінку й позбавить Україну перспективи членства в Євросоюзі.

Членство України в митному союзі в рамках ЄЕП унеможливить створення митного союзу з Євросоюзом та суперечитиме стратегічному зовнішньополітичному курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію, матиме негативний вплив на позитивну динаміку розвитку торговельно-економічних відносин з ЄС в рамках реалізації Україною стратегічного євроінтеграційного курсу, принциповими умовами реалізації якого є адаптація національного законодавства до норм ЄС, вступ нашої держави до СОТ, отримання асоційованого статусу в Євросоюзі, створення зони вільної торгівлі та митного союзу з ЄС.

Створення митного союзу в рамках ЄЕП може відбутися на подальших етапах формування ЄЕП, до яких Україна може чи приєднатися чи ні, з огляду на різнорівневу і різношвидкісну інтеграцію, передбачену Угодою та Концепцією формування ЄЕП. Проте на сьогоднішньому етапі створення такого союзу в рамках СЕП не може стояти на порядку денному в планах України.

Таким чином, рішення про участь в ЄЕП не має означати зміни головних зовнішньоекономічних пріоритетів України, а має здійснюватися у формах і межах, які не суперечать курсу України на європейську інтеграцію та мають сприяти її якнайшвидшому вступу до СОТ. Такою формою на даному етапі є зона вільної торгівлі, створення якої, з одного боку, сприятиме розвитку торговельно-економічних відносин між країнами-учасницями ЄЕП, а з іншого — не зашкодить інтеграції України до ЄС та вступу до СОТ.

С. Ю. Сисуєв
асистент кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету КНЕУ

МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ ЯК ОСНОВНИЙ ОРГАН У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Розгляд господарських спорів третейськими судами має широке поширення в міжнародній практиці. Постійно діючі третейські суди для розгляду господарських спорів суб'єктів міжнародного права функціонують у багатьох країнах. Таких судів